

שינויים סוציו-טכנולוגיים רלוונטיים
להתפתחות המרחב ולתכנון מרחבי-
אסטרטגי:

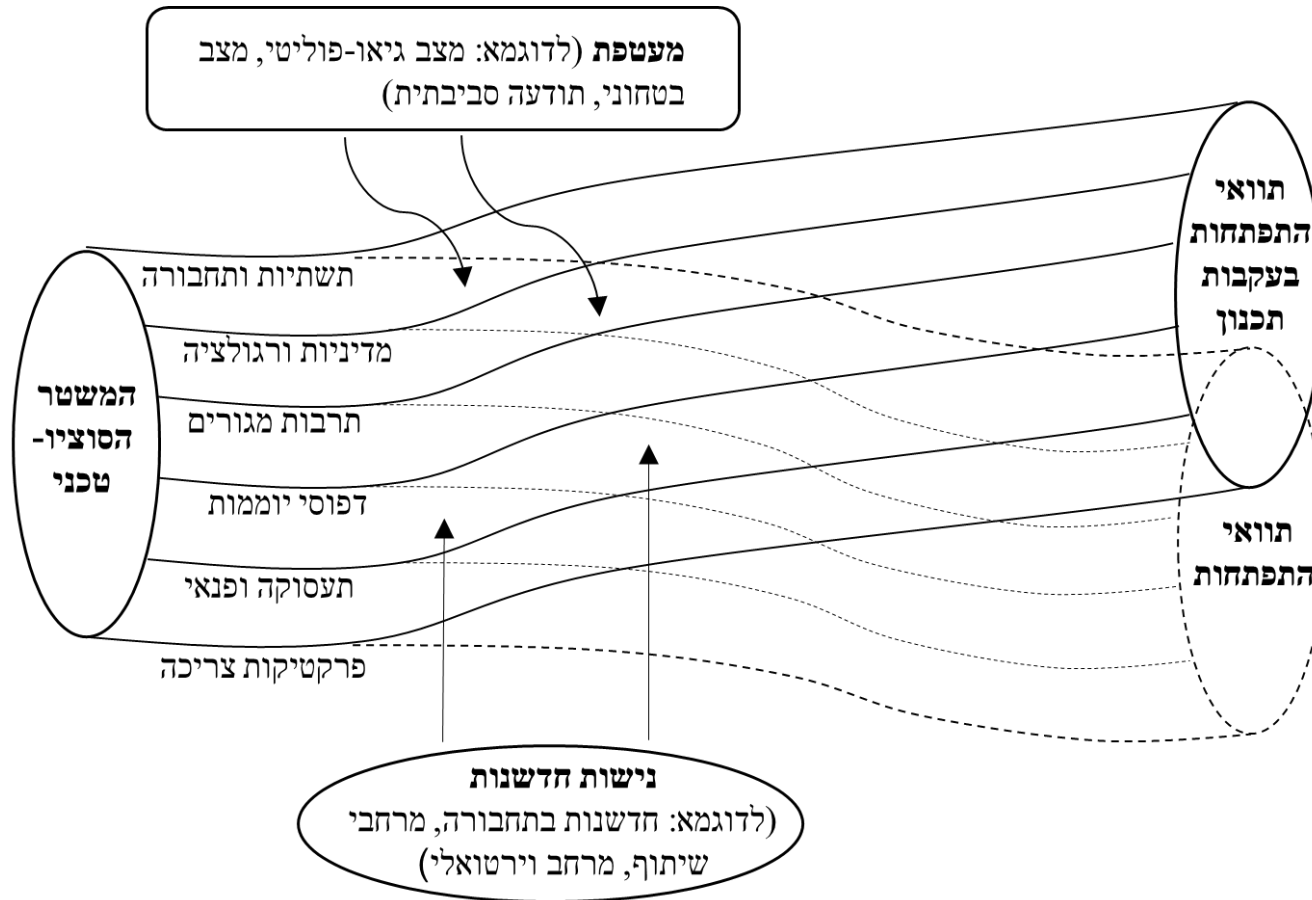
עקרונות מתודולוגיים

יצחק שנל; יצחק אומר; משה גבעוני; אדווה שחר ושחר שגיא
החוג לגיאוגרפיה וסביבת האדם, אוניברסיטת תל אביב

המטרה:

- לזהות תהליכי שינוי טכנולוגיים-חברתיים עם פוטנציאל השפעה על המרחב ברמה העירונית, האזורית והארצית תוך דגש על ניידות, מגורים ומרחבי פעילות (כולל תעסוקה).
- ולהציע כלים אופרטיביים שיסייעו בתכנון מרחבי

מבנה המשטר הסוציו-טכני בישראל

שלבי עבודה

- 1: זיהוי נישות קריטיות העתידות להשפיע על ארגון המרחב.
- 2: חיזוי ההתפתחות של הנישות, תהליך הפצתן, וצפי לביפורקציות בתהליכי ההתפתחות האפשריים שלהן.
- 3: בחינת ההשלכות המרחביות של הטמעת הנישות הנדונות במרחב בקנה מידה רחב וההשלכות המרחביות של ביפורקציות.
- 4: בחינה של כיווני התפתחות רצויים של הנישות האלה.
- 5: בחינה של אמצעי מדיניות להכוונת ההטמעה של הנישות באופן הרצוי.
- 6: שילוב המסקנות מהדיון בתהליך התכנון הכולל.

למערכות ICT פוטנציאל לסייע:

- **לתפקוד וניהול יעיל של המרחב** - למשל חסכון באנרגיה, תחבורה יעילה וניצול שטחי חניה)
- **לשיפור איכות החיים** - למשל בקרה והפחתה של זיהום אוויר
- **לגמישות בשימושי קרקע במרחב-ובזמן** - לדוגמא מתיחת זמני יוממות; שינוי שימוש בדרך למכוניות ולהולכי רגל בשעות מסוימות.
- **לשיתוף בין הפרט לרשויות** - בין היתר, דרך רשתות חברתיות
- **בתכנון שימושי קרקע** - הכרת מרחב הפעילות האקטואלי של בני אדם ובהתאם לו ניתן למקם שימושי קרקע

לשינויים טכנולוגיים-חברתיים יש פוטנציאל השפעה על המרחב בטווח הארוך:

פרופורציות השטח של שימושי קרקע - לדוגמא: פחות שטחי
חנייה בעקבות תחבורה שיתופית, ופחות שטחי מסחר כתוצאה
של רכישות מקוונות.

עירוב / מיקום יחסי של שימושי קרקע - לדוגמא: שילוב אזורי
תעסוקה ייעודיים במרקמי מסחר ומגורים, בין היתר באמצעות
שיתוף במרחבי תעסוקה.

מעבר הדרגתי למרחב וירטואלי - הגדלת חלקה של
הטלקומוניקציה בעיצוב המרחבים התפקודיים ושיפור באמצעי
הניידות, ובתוך כך השפעה על דגמי יוממות ונסיעות.

כלי תכנון

אנו מציעים לנצל את האפשרויות הקיימות כיום לאיסוף מידע מרחבי וליישום שיטות לניתוח מרחבי ומודלים של סימולציה:

א. כדי לעקוב באופן שיטתי (תקופתי) אחר התפתחות / שינויים במרחב בתחומים הבאים:

- פרופורציות ומידת העירוב של שימושי קרקע
- דרגת הנגישות של מקומות
- השתרעות של מרחבי פעילות
- הרגלי ניידות
- מידת השילוב בין המרחב הפיזי לוורטואלי

ב. כדי לבחון השלכות של תכנון בקני מידה עירוני, מטרופוליני ולאומי ולנתבו לכיוונים הרצויים על פי האידאולוגיה והערכים של התכנון המרחבי האסטרטגי